

Honderd jaar Kamper Roei- en Zeilvereniging De IJssel

door Theo de Jong

De Kamper Roei- en Zeilvereniging De IJssel - kortweg KRZV - is dit jaar een eeuw oud. Opgericht op 19 september 1909, vermoedelijk (mededeling van oud-lid Harm Reinders) mede gedragen door een golf van enthousiasme die was veroorzaakt door de vierdaagse roeiwedstrijd van Arnhem naar Kampen in de zomer van 1909. Roeien was tot dan toe in Kampen en omstreken louter een transportmiddel: voordat stoomboten hun entree maakten was Urk voor contact met het vasteland aangewezen op roei- en zeilboten en in Kampen onderhield Jan Diender met de roeiboot een veerdienst tussen het Veerkopje en Kampereiland. Maar vanaf 1909 werd roeien in Kampen ook als sport beoefend.

Het begin

Engeland is de bakermat van de roeisport. De Londense 'watermen' - die per roeiboot veerdiensten onderhielden over de Thames - inspireerden in de eerste helft van de negentiende eeuw de Britse elite tot het beoefenen van roeien als sport, een voorbeeld dat in 1847 voor het eerst in Nederland werd nagevolgd. Kampen volgde ruim zestig jaar later. Net als in Engeland en bij andere Nederlandse roeiverenigingen behoorden ook in Kampen de leden zonder uitzondering tot de elite. Namen van fabrikanten, artsen, advocaten en apothekers vullen de ledenlijsten van de eerste decennia.

Het eerste jaar telde de roeiclub 47 leden en bedroeg de contributie zes gulden per jaar. In 1911 werd besloten om ook vrouwen toe te laten tot de vereniging. Men roeide destijds in wherry's, een Engels boottype met plaats voor twee roeiers en een stuurman. De Stella, uitgerust met rode kussens en een Smyrnatapijt, was de eerste boot in eigendom van de KRZV.

Lid worden ging niet zomaar. Men moest worden voorgedragen door twee seniorleden, waarna de naam van de nieuwkomer twee weken op het prikbord werd gehangen zodat men eventuele bezwaren tegen diens lidmaatschap bekend kon maken bij het bestuur. Tot het eind van de oorlog zou

een dergelijke vorm van ballotage in de vereniging usance zijn.

De boten lagen in een 'schuithuis' bij het station. Nadat er in 1934 een nieuw (drijvend) botenhuis in de kolk bij het station in gebruik was genomen, werd er een botenknecht aangesteld die verantwoordelijk was voor het materiaal, het botenhuis en administratieve zaken, zoals de inschrijving voor wedstrijden. In de winter werd het botenhuis versleept naar de Bovenhaven, omdat men bang was voor schade door ijsgang.

De vereniging kwam de oorlog ongeschonden door. Het bleef bij kleine ergernissen: in het archief bevindt zich een brief uit 1941 van de secretaresse van de roeivereniging, Maria van der Wal, aan de Secretarie der Gemeente IJsselmuiden met het verzoek 'om vrijstelling te willen verleenen voor het vorderen van het rijwiel van onzen bootenknecht, J.J. Wezenberg, Trekvaart 328 te IJsselmuiden. Daar de Roeiverenigingsloods in de Bovenhaven moet blijven liggen en Wezenberg, behalve voor zijn maaltijden, nog dikwijls voor verschillende boodschappen weg moet, zouden wij het wel zeer op prijs stellen als hij hiervoor de beschikking over zijn rijwiel mocht houden, aangezien hij anders te lang van de Loods afwezig zou zijn.' Wezenberg werkte destijds ook bij de Firma Smit en ten Hove in Kampen.

'De Snip' voor het oude botenhuis aan de IJssel, met op de achtergrond het Kamper stadsfront. Jaren dertig. Collectie Frans Walkate Archief.

Het ledental bleef gedurende de oorlogsjaren vrij constant, al waren er in 1942 maar liefst 23 leden die hun lidmaatschap, vaak 'door omstandigheden genoodzaakt', moesten opzeggen. Er werd in die jaren minder geroeid dan gewoonlijk en de vereniging kwam in die periode niet op wedstrijden uit. Op de ledenlijst van 1943 prijken niet de eerste de beste namen: fabrikant Jules E. Gunnink was in die tijd voorzitter. De namen Gunnink en Berk kwamen meerdere keren voor, samen met aansprekende namen als mr. J.C. Baron Baud uit Dalfsen, jhr. F.G.H. Bloys van Treslong, Baron van Boecop, dr. W.J. Kolff en mevrouw J.C. Kolff, H. van Ulsen, dr. J.K.W. Kehrer en mr. C.H.J. Baron van Utenhove.

Na de oorlog

Na de oorlog beleefde de vereniging enkele jaren van grote bloei. Er waren meer dan 150 leden en jaarlijks werden op hemelvaartsdag Nationale Roeiwedstrijden georganiseerd op de IJssel. Uit het hele land kwamen de roeiverenigingen naar Kampen: Aegir, Laga, Nereus, Daventria, de Hunze, de Viking, de Amstel, Zwolle, Wetterwille, Willem III en het Galjoen. De gemeente moest toestemming geven voor het evenement en ging akkoord met uitzending van grammofoonmuziek en wedstrijdmededelingen door middel van een luidsprekerinstallatie, mits er niet eerder dan na het eindigen van de kerkdiensten werd gestart.

Op de voorpagina van *Strijdend Nederland* (Dagblad van Kampen) stond op 7 mei 1946 een lyrisch artikel onder de kop 'Roeifestijn': 'Het flonkerend kleurenspeel van zon, lucht en water vonkte door het roeifeest van "de IJssel". De wind speelde mee met geuren van jong gras, hout en water. En daar sneden de eerste, als rietstengels zo ranke schuitjes, messcherp door het water. Met een levenskrachtig, rhythmisch beweeg van armen en benen. Achtervolgd door de galmende cadans van studentenbijval, dansend over het water in een enthousiaste wedijver met de microfoonstem van de post duizend meter, die bij iedere ruk aan de riemen een tinteling van spanning had.'

De animo van roeiverenigingen in het westen van het land om deel te nemen aan wedstrijden in Kampen werd echter steeds minder groot, vanwege de te geringe lengte van de baan, de stroming in het water en de onmogelijkheid om op zondag in Kampen wedstrijden te roeien. In 1950 werden de Nationale Roeiwedstrijden voor het laatst in Kampen gehouden. In die naoorlogse periode hield de KRZV op het Zwartewater jaarlijks wedstrijden tegen de Zwolse roeiclub. In wherry's streed men om de felbegeer-

Het 50-jarig jubileumfeest in de Stadsgehoorzaal. Van links naar rechts burgemeester Berghuis, Gerard Bos, Jelle van der Veen (voorzitter), To Keijzer en Daan Gunnink. 1959.

Foto: Pieter Gerritse, Zwolle.
Collectie Frans Walkate Archief.

de zogeheten Soerabaja-beker. In 1959 werd het 50-jarig bestaan op grootse wijze gevierd met onder meer een gondelvaart vanaf het botenhuis bij het station naar de Buitenhaven via de Burgel en de IJssel terug naar het botenhuis en met een 'autobustocht' voor oud-leden door Kampen en omstreken. In de jaren zestig en zeventig ging het langzaam maar zeker bergafwaarts met de vereniging. Door de komst van grotere vrachtschepen en de aanleg van de stuw bij Hagenstein werd roeien op de IJssel een stuk minder aantrekkelijk. Andere sporten werden geduchte concurrenten. Een behoorlijk aantal theologiestudenten was weliswaar lid, maar dat had deels te maken met het feit dat een gedeelte van de contributie door de Hogeschool werd betaald. De malaise nam dusdanige vormen aan dat het bestuur de club wilde opheffen.

Een nieuwe start

Zover kwam het niet. Eind jaren zeventig staken Paulien Boele, Piet Bruins, Gerard Bos, Gerrit Douma en Harm Reinders de koppen bij elkaar en maakten een plan om de vereniging nieuw leven in te blazen. Belangrijkste aandachtspunten: het botenhuis was aan vervanging toe, er moest een andere locatie worden gezocht en het ledenaantal liep terug.

Het botenhuis was na bijna vijftig jaar trouwe dienst sterk verouderd. Er waren geen voorzieningen als leidingwater en elektriciteit. Wie zich wilde douchen moest IJsselwater in een houten vat op het dak pompen. Het risico dat boten en botenhuis ten prooi zouden vallen aan vandalisme werd steeds groter. In overleg met de gemeente ging men op zoek naar een andere locatie. Nadat een terrein bij het Haasje was afgekeurd - te ver weg - kwam uiteindelijk een strook grond van de Henk Bruntgroep aan het Ganzendiep in

De doop van de skiff 'de Waterviolier' door Rinske de Vries, onder toezien oog van voorzitter Gerrit Douma en leden van de roeivereniging tijdens het 85-jarig bestaan in september 1994. Foto Freddy Schinkel. Stentorarchief. Collectie Frans Walkate Archief.

beeld – de plek waar de vereniging sindsdien haar boten- en clubhuis heeft. Het oude botenhuis werd voor drieduizend gulden verkocht en met giften van leden en oud-leden en met subsidie van de gemeente schafte men in 1980 een vlot en een jaar later een betonnen prefab botenloods aan. Een houten directiekeet van Strukton deed dienst als kantine en kleedkamer. Langzaam zette het herstel in. Er kwamen nieuwe leden en de vereniging zat weer in de lift naar boven. Het huidige vlot en de botenloods dateren van eind jaren negentig en kwamen met veel zelfwerkzaamheid tot stand. Kroon op het werk was de voltooiing van het huidige stenen clubgebouw in 2002, met ruime kleedkamers en moderne doucheruimtes. Met prachtig roeiwater, een relatief lage contributie en een grote onderlinge saamhorigheid bezat de inmiddels 93-jarige club een aantal sterke troeven. Maar tegelijkertijd signaleerde het bestuur ook knelpunten: het aantal leden liep weer terug en het vrijwilligerswerk voor de vereniging lag op de schouders van een te kleine groep enthousiastelingen. Twee jaar geleden zette het bestuur een belangrijke stap om de vereniging ook levenskrachtig te houden. Onder de inspirerende leiding van de heer Herman van Delden, verenigings-

Een springlevende KRZV in actie op het Ganzendiep. 2009. Foto: Freddy Schinkel.

adviseur van de Sportraad Overijssel, formuleerde een werkgroep uit de club de voorwaarden waaraan de vereniging zou moeten voldoen. Dat werk resulteerde in een beleidsplan: 'Slagklaar maken!' In dit plan werd de koers voor de komende jaren vastgelegd en stonden gerichte activiteiten waar alle leden bij betrokken moeten worden om tot een bloeiende vereniging te komen. 'Slagklaar maken' is een roeicommando voor teamroeiers voordat de boot vertrekt, zodat tijdens de tocht de roeibewegingen gelijk verlopen. Voor een goede uitvoering van het beleidsplan zijn naast commando's ook enthousiasme, liefde voor de roeisport en oog voor het belang van het bestaan van de roeivereniging belangrijke drijfveren. Dat besef is inmiddels bij alle leden van de honderdjarige Kamper Roei- en Zeilvereniging doorgedrongen.

Bronnen:

- Archief KRZV De IJssel. Frans Walkate Archief. Het KRZV-archief is in fases overgedragen en bevindt zich in verschillende stadia van bewerking.
- Bart Zeven e.a., *90-jarige jubileum van KRZV 'De IJssel'*, [Kampen 1999].
- Gesprek met de heer Gerard Bos, lid van de roeivereniging.